

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף עט

(המשך מעמוד קודם)

למדנו אתמול: אמר רבי חנינא השותק על מנת 'למיקט' (= לצער את אשתו, ובדעתו להפר לה לאחר זמן) - יכול להפר לה אפילו לאחר עשרה ימים.

מתיב רב חסדא: נאמר בברייתא שיש חומרא בהקמה יותר מבהפרה, וכן יש חומרא בהפרה יותר מבהקמה.

חומרא בהקמה: שהשתיקה כל יום השמיעה מקיימת את הנדר, אך לא מפירה אותו (דהיינו גם שתיקה של חוסר הסכמה עם הנדר אינה מפירה אותו -תפארת ציון). / קיים בליבו את הנדר ולא הוציא זאת בשפתיו - הנדר קיים מיד, ואילו אם הפר בליבו את הנדר - אינו מופר.

אגב מביאה הבריתא דבר ששוה בהקמה ובהפרה: אם קיים את הנדר אינו יכול יותר להפר אותו, וכן אם הפר את הנדר אינו יכול יותר לקיים אותו.

עד כאן הברייתא. הברייתא אמרה 'שהשתיקה מקיימת' - שתיקה ביום השמיעה מקיימת את הנדר. לכאורה הכוונה 'לשתיקה על מנת למיקט', כי 'שתיקה על מנת לקיים' כבר אמורה מיד לאחר מכן 'קיים בליבו'.

תירוץ: 'שהשתיקה מקיימת' - הכוונה 'לשותק סתם' שלא בכוונה לקיים ושלא בכוונה להפר.

אשכחן חומר בהקם: הברייתא אמנם פירטה את החומרא בהקם מבהפר, אך לא פירטה את הצד השני - את החומר בהפר מבהקם. מהו? (לשון הגמרא 'מנא לן' הוא לא דוקא, אלא הכוונה 'מאי ניהו').

אמר רבי יוחנן נשאלים על ההקם: לאחר שהקים את הנדר, יכול הבעל באותו יום להישאל עליו בבית דין, ולאחר מכן להפר אותו באותו יום. אך לאחר שהפר את הנדר כבר אי אפשר להישאל עליו.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

[את טעם הדבר ביארנו לעיל. הקמה דומה לנדירת נדר כי על ידה הוא מקיים ומחיל את הנדר ולכן אפשר להישאל עליה ולהתיר את הקמת הנדר, אבל הפרה מבטלת את הנדר ואי אפשר להישאל על הביטול].

מתיב רב כהנא: נאמר '**הַחֲרַשׁ יִחְרִישׁ** לָהּ אִישָׁה מִיּוֹם אֶל יוֹם וְהַקִּיּוֹם אֶת כָּל נִדְרֶיהָ אוֹ אֶת כָּל אֲסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַקִּיּוֹם אַתֶּם כִּי הַחֲרַשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוּ'. מהמילים '**הַחֲרַשׁ יִחְרִישׁ**' לומדים ש'שותק על מנת למיקט' הרי זה קיום, ומהמילה '**הַחֲרַשׁ לָהּ**' לומדים ש'שתיקה על מנת לקיים' היא קיום. (כלומר שתיקה על מנת לקיים כשיעבור היום, שהרי אם מתכוין לקיים מיד - הנדר מקויים מיד, ואילו בפסוק כתוב שהנדר מקויים כשהחריש כל יום ששמעו - ר"ן).

קושיא: ולוקים: מדוע מעמידה הברייטא את ה'**הַחֲרַשׁ יִחְרִישׁ**' ב'שותק על מנת למיקט' ולא ב'שותק סתם'?

תירוץ: קראי יתירי כתיבי: שלוש לשונות של שתיקה נאמרו בפסוק '**הַחֲרַשׁ יִחְרִישׁ**'. **הַחֲרַשׁ** - אחד ללמד על שותק סתם, אחד ללמד על שותק על מנת למיקט, ואחד למד על שותק על מנת לקיים.

מתיב רבא: קושיה נוספת על רבי חנינא: למדנו במשנה לעיל שאם נדרה האישה בשבת, מותר לבעלה להפר לה בשבת, כי אם לא יפר לה בשבת לא יוכל להפר לה לאחר מכן.

והרי אם השותק על מנת למיקט יכול להפר לאחר מכן, ודאי שמי שלא יכל להפר בשבת - יוכל להפר לאחר שבת ולא תחשב שתיקתו לקיום. ואם כן ומדוע התירו רבנן להפר את הנדר בשבת? אלא בהכרח שהשותק על מנת למיקט שתיקתו היא קיום הנדר.

מתיב רב אשי: אדם האומר 'יודע אני שאשתי נדרה נדרים, אבל לא ידעתי שאפשר להפר נדרים' ועכשיו כבר עבר יום השמיעה - יכול להפר בכל היום שנודע לו שיכול להפר, כי היום הזה נחשב ל'יום השמיעה' שלו.

אבל האומר 'יודע אני שיש אפשרות להפר נדרים, אבל לא ידעתי שהנדר שנדרה אשתי הוא כזה שאפשר להפר אותו' (ועבר יום השמיעה) - נחלקו רבי מאיר וחכמים האם הידיעה הכללית שיש נדרים ושניתן להפר אותם מחשיבה את השמיעה כ'יום

שמיעה', או שחוסר הידיעה שהנדר המסוים הזה ניתן להפרה מחשיבה זאת שלא כ'יום שמיעה'.

והרי כל המחלוקת היא רק האם נחשב שהוא שמע או לא, אך לכולי עלמא הוא לא היה מעונין לקיים את הנדר - ואם השותק על מנת למיקט יכול להפר, מדוע הוא לא יכול להפר?

הדרן עלך נערה המאורסה

פרק אחד עשר. משנה: ואלו נדרים שהבעל מפר לאשתו (וכן האב לבתו).

אם ארחץ ואם לא ארחץ, אם אתקשט ואם לא אתקשט: אם נדרה כך הרי אלו נדרי 'עינוי נפש' שהבעל יכול להפר. ויבואר בגמ' מה בדיוק נדרה.

אמר רבי יוסי: אם נדרה על רחיצה וקישוט אין זה נדרי 'עינוי נפש', אלא דברים ש'בינו לבינה'. **ואלו הן נדרי עינוי נפש** - אם אסרה על עצמה את פירות העולם יכול להפר לה, לפי שזהו נדר 'עינוי נפש'. אבל אם אסרה על עצמה את פירות מדינה מסויימת אינו מפר לה, לפי שיכול להביא לה פירות ממדינה אחרת וא"כ אין זה נדר 'עינוי נפש'. וכן אם אסרה על עצמה את פירות 'חנווני זה' אינו מפר לה, לפי שיכול להביא לה פירות מחנווני אחר. אבל אם הוא קונה רק מהחנווני הזה לפי שהוא מוכר לו בהקפה ולא ימצא חנווני אחר שימכור לו בהקפה, יכול להפר לה, לפי שלפעמים לא ימצא מעות לקנות ונמצא שהיא מתענה וא"כ זהו נדר 'עינוי נפש'.

גמרא: מהמשנה משמע שהבעל מפר לאשתו רק נדרי 'עינוי נפש'. קושיא: והרי למדנו בבבוייתא שהבעל מפר לאשתו את הנדרים שבינו לבינה?

תירוץ: אמרי הלין מפר והלין מפר: אכן הוא מפר גם נדרי עינוי נפש וגם נדרים שבינו לבינה, אלא שאת נדרי עינוי נפש הוא מפר לעולם, כלומר שכשהוא מפר לה הפרתו חלה לעולם ואף לאחר שתתגרש ממנו, אבל את הנדרים שבינו לבינה הוא מפר רק כשהיא תחתיו, ולאחר שתתגרש ממנו בטלה הפרתו והם חוזרים וחלים עליה.

קושיא: והא תנן ר' יוחנן בן נורי אומר וכו': זוהי הסיפא של המשנה לקמן (פה.), ונאמר שם ברישא - אשה שאמרה 'קונם שאני עושה על פיך' (= שאסרה את מעשה ידיה על בעלה) אינו צריך להפר, לפי שהיא משועבדת לו ואין נדרה יכול להפקיע את השיעבוד. ועל זה אומר שם ר' יוחנן בן נורי שיפר לה, שאם לא יפר לה הרי שהנדר יחול לאחר

(המשך בדף הבא ↓)

שיגרשנה ותהיה אסורה לחזור ולהינשא לו שמא יהנה ממנה, ולכן יפר. ע"כ המשנה שם. מוכח שאם מפר לה הנדר לא יחזור ויחול לאחר שיגרשנה! (שהרי אם הפר לה מותרת לחזור לו כיון שהנדר הופר לתמיד).

בגלל הקושיא הגמ' חוזרת בה מהתירוץ הקודם ומתרצת באופן אחר:

תירוץ: אמרי הלין והלין הוא הפרה: אכן הוא יכול להפר לה גם נדרי עיניו נפש וגם דברים שבינו לבינה, אלא שאת נדרי עיניו נפש הוא יכול להפר בין לעצמו ובין לאחרים, כלומר בין כשהיא עדיין נשואה לו ובין אם גירשה ונישאת למישהו אחר שכבר לא יכולה לחזור לבעלה הראשון, הנדר לא חוזר וחל, אבל נדרים שאין בהם עיניו נפש (אלא דברים שבינו לבינה) אם גירשה ונישאת לאחר הנדר חוזר וחל.

והכי קתני: וכך כוונת המשנה - אלו נדרים שהוא מפר בין לעצמו ובין לאחרים, נדרים שיש בהם עיניו נפש.